

Tiêm kiã»m giai%oi phai»p Biã»n Ä»ng

03/01/2010 00:39 by Há»ng Nga

Quai» trilen chuai»n bilã» Ä» Ä»i»n Hoi»i thai»o Quoi»c teli» veli» Bieli»n Ä»ong lai»n thã»i» nhai»t (26/11/2009-27/11/2009) cho thai»y moi»t sã»i»l del» dã»fi»t bã»i»t dai»n trong cai»ch hai»nh xã»i»%o cui»%oa Hai» Noli»: tã»i»e choi»f cho tã»i»i tai»n mai»y ngai»y trã»ã»i»c khi sã»i»l kieli»n dielfn ra bai»o chii» trong nã»ã»i»c vailfn khong Ä»ã»ã»i»lã»c Ä»ã»ã»a tin, Ä»eli»n vieli»c bai»t Ä»eli»n xanh Ä»eli»%o ngay sau ngai»y thã»i» nhai»t cui»%oa hoi»i thai»o, hai»ng chui»c bai»i bai»o xuai»t hieli»n trên cai»c Ä»ai»i bai»o chii»nh phui»%o; roli»i Ä»eli»n bai»i tham luai»n cui»%oa dielfn giai» Hoai»ng Vieli»t tã»i»e TP Hoi»i Chii» Minh trong ngai»y hoi»i thai»o thã»i» hai chii»%o trili»ch thã»fi»ong tham voi»ng bai»nh trã»ã»i»ng cui»%oa Trung Quoi»c khieli»n hoi»c giai» nã»ã»i»c nai»y phai»oi lên tieli»ng phai»n bai»c ...

Giai»o sã»e Carlyle Thayer, chuyen gia Vieli»t Nam noi»oi tieli»ng tã»i»e Hoi»c vieli»n Quoi»c phoi»ng U»i»c chau, noi»i bã»fi»ng nhã»i»ng hai»nh Ä»oi»ng nhã»e cuoi»c hoi»i thai»o nai»y, Vieli»t Nam Ä»ai»f tieli»n tã»i»i vai troi» thã»i» chii»nh trong tieli»n trilen xem xeli»t cai»c bai»t Ä»oi»ng vai» tranh chã»p ã»i»%o Bieli»n Ä»ong. Vai» nhã»e vai»y, Hai» Noli» Ä»ai»f Ä»ã»fi»t mi»nh ã»i»%o thei» mã»fi»t Ä»oi»i mã»fi»t vã»i»i Trung Quoi»c, nã»ã»i»c chui»%o bai»i trong thei» cã»i»e vo cui»ng phã»i»c tai»p tai»i khu vã»i»c giai»u tai»i nguyên vai» cã»i» hoi»i nhã»ng cui»ng tieli»m ai»%o nhã»i»ng nguy cã»i» to lai»i»n nai»y.

Bai»n tay sã»fi»t ã»i»%o Bieli»n Ä»ong.

Cai»ch ã»i»ng xã»i»%o cui»%oa Trung Quoi»c mang ti»nh quyeli»t Ä»i»l»nh trong tranh chã»p Bieli»n Ä»ong.

Ngoai»i moi»t thã»i»i»i gian vai»o cuoi»i nhã»i»ng nã»fm 1990, khi Bã»fi»c Kinh coi» chii»nh sai»ch tai»m goi»i lai» mei»m del»%o hã»i»n vai» cai»c nã»ã»i»c li»n quan tranh chã»p chui»%o quyeli»n tai»i Bieli»n Ä»ong coi» thei»%o ky»i vã»i»i nhau moi»t Tuyen boi» chung veli» Quy tã»fi»c ã»i»ng xã»i»%o ã»i»%o Bieli»n Ä»ong (DOC) vai»o nã»fm 2002; Trung Quoi»c Ä»ai»f quay lai»i Ä»ã»ã»i»ng loi»i ngai»y cai»ng cã»i»ng rã»fi»n.

Nguyen do coi» thei»%o lai» vi»e moi»t loai»t yeli»u toi»i, nhã»e nhu cai»u nã»ng lai»ã»i»ng trong nã»ã»i»c ngai»y cai»ng gay gã»fi»t; lai»i»i i»ch veli» dai»u lai»ã»i»%o vai» veli» cai»c tuyeli»n hai»ng hai»oi; vai» cai»%o tinh thã»i»n dân toi»c chui»%o nghiifa Ä»ang bui»ng chã»y ã»i»%o trong nã»ã»i»c.

GS Thayer cho rã»fi»ng Vieli»t Nam Ä»ang lai»fn vai thã»i» chii»nh trong cuoi»c chã»i»i mã»i»i»i

Nghiên cã»i»u mã»i»i»i ra mang tã»i»e Ä»eli» "Tranh cai»fi Bieli»n Ä»ong: them nguy cã»i», tã»ng cã»ng thã»fi»ng" (The South China Sea dispute: increasing stakes and rising tension), cui»%oa Clive Schofield vai» Ian Storey thuoi»c Quy»f Jamestown (Tieli»n syi»f Storey cui»ng coi» mã»fi»t trong cuoi»c hoi»i thai»o ã»i»%o Hai» Noli»), phan ti»ch rã»i»t roli»f rã»fi»ng bai»n tay cui»%oa Trung Quoi»c tai»i Bieli»n Ä»ong cai»ng trã»ã»i»%o nen mai»nh mei»f hã»i»n vã»i»i quai» trilen hieli»n Ä»ai»i hoi»a hai»oi quan.

Tã»i»e giã»i»fa nhã»i»ng nã»fm 1990, quan Ä»oi»i Trung Quoi»c Ä»ai»f coi» them 12 tai»u ngai»m hai»ng Kilo mai» Vieli»t Nam vailfn coi»n Ä»ang can nhã»fi»c mua tã»i»e Nga vã»i»i soi» lai»ã»i»ng i»t hã»i»n vai» Trung Quoi»c cui»ng Ä»ang tã»i»e mi»nh Ä»oi»ng mã»i»i»i boi»n tai»u ngai»m khai»c keli»%o cai»%o tai»u hai»ng Kim vai» hai»ng Thã»ã»i»ng coi» sã»i»%o du»i»ng nã»ng lai»ã»i»ng hai»t nhai»; Ä»oi»ng thã»i»i»i loan bai»o tham voi»ng Ä»oi»ng hai»ng khong mai»fu hai»m.

Bã»fi»c Kinh coi»n cho thieli»t lai»p cã»fn cã»i»%o tai»u ngai»m tai»i Ä»ai»%o Hai»oi Nam trã»i»n ngã»i»f Bieli»n Ä»ong, mai»e quan Ä»oi»i Vieli»t Nam Ä»ai»f Ä»ã»ã»i»lã»c toi»%o chã»i»c tham quan Ä»eli»%o chã»i»ng kieli»n sã»i»l hu»i»ng mai»nh cui»%oa nã»ã»i»c lai»ng gieli»ng.

Cai»c Ä»oi»ng thã»i»i» nhã»e thieli»t lai»p Ä»ã»i»n vil» hai»nh chii»nh, sai»ch nhieli»fu, hai»nh hung ngã»e dân nã»ã»i»c ngoai»i hay xua Ä»uoi»oi cong ty dai»u moi»%o ngoai»i quoi»c muoi»n lai»m Ä»fn vã»i»i Vieli»t Nam trong vui»ng tranh chã»p chii»%o chã»i»ng toi»%o lai»p trã»ã»i»ng cui»%oa Bã»fi»c Kinh, rã»fi»ng Trung Quoi»c giã»i»f "chui»%o quyeli»n khong thei»%o choi»i cai»fi" trong phã»i»n lai»i»n khu vã»i»c Bieli»n Ä»ong.

Moi»t Ä»i»eli»u Ä»ai»ng chui»%o yeli» lai» Trung Quoi»c dã»ã»i»ng nhã»e coi» ti»nh giai»om nhe»t tai»m quan troi»ng cui»%oa

cuôléc hòiđi tháºo maí Viêlđt Nam máit công cuíºoa Á'êlºo daíen xêlp.

Hal'ng thông táon hal'ng Á'áieu cuíºoa nÆ°Æjíc naíey, Tân Hoa Xálf, vôiñ nhanh nhály trong viêléc thu thálp cáic tin liên quan tÆjìi Trung Quôléc, không coiº doíng naíeo noiº vêléc hòiđi tháºo. Baio chíi Trung Quôléc củl'ng im tiêl'ng.

Trong sôlp saíu hoílec giáºo Hoa luílec Á'Æ°Æjìlec cÆ°lºo tham gia hòiđi tháºo, không coiº ai tÆ°léc Quáiºng Tây láléc trung tâm hal'ng Á'áieu nghiêñ cÆ°lºo thÆjìi sÆ°lđ chíiñh saích liên quan tÆjìi Viêlđt Nam.

Xem ra nÆ°Æjìc lÆjìñ naíey không mály hal'eo hÆ°l'ng vÆjìi cáic cuôléc chÆjì do ngÆ°Æjìi khal'c khÆjìºi xÆ°Æjìl'ng.

DÆ°lđa val'eo ai?

ThÆjìi gian gálen Á'ây, Viêlđt Nam không che dálp môlđt sôlp muílec tiêu maíe Hal' Nôiđi mong muôiñ củl'ng cáic nÆ°Æjìc khal'c pháñ Á'álp vÆ°Æjìñ tÆjìi, nhÆ° Á'alđt Á'Æ°Æjìlec Quy táfjìc Æ°l'ng xÆ°lºo Æjìºo Biêlºon Á'ông (COC) Á'êlºo thay cho DOC val'ec mang cáic tranh chálp ra trÆ°Æjìc Tòa án Công lý Quá»c táº, Tòa án Luáº-t biá»fn Quá»c táº và CÆjì cháº, trá»ng tài quá»c táº Á'êlºo xem xel't.

Quy táfjìc Æ°l'ng xÆ°lºo COC chíiºo láléc môlđt quyêl't Á'il'ñh chíiñh tril'đ, chÆ°lºo không phal'oi láléc môlđt khung luáđt phal'p. Tuán thuíºo noiº hay không láléc láléc môlđt câu chuyêl'ñ khal'c.

Tiêl'ñ sylf Yann-Huei Song, Á'alđi hoílec Quôléc gia Chung Hsing, Á'al'ei Loan.

Á'êlºo láléc nÆ°Æjìc viêléc Á'oiº, không thêlºo thiêlp cam kêl't củlºoa cáic nÆ°Æjìc liên quan.

Cáic hoílec giáºo tham gia hòiđi tháºo quôléc têlp vêléc Biêlºon Á'ông Á'al'f Á'êléc cálp khal'c nghiêl'eu tÆjìi vai tróléc củlºoa khôl'i Asean val'ec sÆ°lđ tham gia củlºoa cáic quôléc gia quan tâm, nhÆ° Hoa Kyl'ec val'ec Á'lon Á'ôiđ.

Phal'ºon Æ°l'ng củlºoa cáic nÆ°Æjìc Asean trong tranh chálp Biêlºon Á'ông tÆ°léc trÆ°Æjìc tÆjìi nay phal'oi noiº láléc yêlp Æjìt val'ec cál'ng cho thálp sÆ°lđ bálp lÆ°l'lec củlºoa khôl'i naíey trong nghiêl'eu líl'ñh vÆ°l'đ, trong coiº giáºoi quyêl't cáic xung Á'ôiđt.

Ngoáđi trÆ°l'ec vÁ'fn baíºon DOC kyl' nÁ'fm 2002 maíe thoáđt tiêñ giúlp giáºom cÁ'fng thÁ'fjìºng il't nghiêl'eu, quáiº tril'ñh til'ec kiêl'm giáºoi phal'p Biêlºon Á'ông củlºoa Asean nhanh chól'ng rÆjìi val'eo bêlp táfjìc. DÆ°Æjìi al'p lÆ°l'lec củlºoa Trung Quôléc, chul'ºo Á'êléc Biêlºon Á'ông thálpm chíiºo coiñ không Á'Æ°Æjìlec nhÁ'fjìc tÆjìi trong nghiêl'eu cuôléc hòiđi hoílp khu vÆ°l'đ, nhÆ° hòiđi nghiêl' thÆ°Æjìl'ng Á'il'ºnh gálen Á'ây nhálp, tháºng 10/2009.

SÆjìºo dílf BÁ'fjìc Kinh coiº thêlºo gây al'p lÆ°l'lec nhÆ° vâly láléc vil'ec cáic nÆ°Æjìc Asean, vôiñ rÆjìi rál'c trong liên hêl'đ, coiñ biđ chíi phôiºi củlºoa quan hêl'đ kinh têlp vÆjìi Trung Quôléc.

Môlđt sôlp hoílec giáºo nhÁ'fjìc tÆjìi vai tróléc củlºoa Hoa Kyl'ec val'ec cho rÁ'fjìºng Mylf Á'ang ngáey cál'ng quan tâm tÆjìi an ninh khu vÆ°l'đ.

Luôn khÁ'fjìºng Á'il'ñh "không Á'Æ°l'ng vêléc bên naíeo", nhÆ°ng Mylf Á'al'f nghiêl'eu láléc baíey toíºo quan ngáđi trÆ°Æjìc til'ñh híl'ñh cÁ'fng thÁ'fjìºng gia tá'fng táđi Biêlºon Á'ông val'ec ul'ºng hól'đ giáºoi phal'p thÆ°Æjìng lÆ°Æjìl'ng cho cáic tranh chálp.

Cuôléc hòiđi tháºo Á'Æ°Æjìlec tólºo chÆ°lºo trong hai ngáey 26/11-27/11.

Tuy nhiên sôlp Á'ông cáic nháíe nghiêñ cÆ°lºo thól'ng nhálp rÁ'fjìºng quáiº boíºng nÁ'fjìem trong sâñ củlºoa Asean val'ec Trung Quôléc. Hól'đ cho rÁ'fjìºng cáic nÆ°Æjìc liên quan Á'êl'eu nghiêñg vêléc giáºoi phal'p hoíea bíl'ñh, ngoáđi giao.

Tiêl'ñ sylf Storey noiº: "Á'íel'eu cál'ec nhálp láléc Asean vÆjìi tÆ° cáic củlºoa môlđt khôl'i phal'oi thÁ'fjìºng thÁ'fjìñ Á'êléc cálp vâñ Á'êléc naíey vÆjìi Trung Quôléc."

Tiêl'ñ sylf Yann-Huei Song tÆ°l'ec Á'ai hoílec Quôléc gia Chung Hsing, Á'al'ei Loan, noiº vÆjìi BBC rÁ'fjìºng nhil'ec chung thil'ec không thêlºo noiº láléc cáic nÆ°Æjìc riêñ leiºo thuól'đ Asean không coiº "yl' chíi chíiñh tril'đ" Á'êlºo giáºoi quyêl't vâñ Á'êléc Biêlºon Á'ông, nhÆ°ng mÆ°l'c Á'ôiđ cam kêl't thil'ec khal'c khal'c nhau.

Ông noiº: "CÆ°l'c Á'Á'fjìt ra thang bálp tÆ°l'ec môlđt Á'êl'ñ nÁ'fm, thil'ec coiº nÆ°Æjìc Á'Æ°Æjìlec hai-ba, coiº nÆ°Æjìc chíiºo Á'Æ°Æjìlec môlđt."

Niệm Tin Việt Nam

<http://www.niemtinvietnam.net/dacsan>

Chiến tranh vì cam kết lòng tin, theo Tiến sĩ Song, ngay khi một bộ quy tắc COC có hiệu lực, thì hiệu quả của nó cũng sẽ hạn chế.

"COC chỉ là một quy định để chiến tranh, chiến tranh không phải là một khung luật pháp. Tuân thủ nó hay không là một câu chuyện khác."